FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT JEAN MISCHO
fremsat den 14. juni 1990 *

Hr. præsident,
De herrer dommere,

1. Noij, der i hvert fald siden 1979 har haft bopæl i Nederlandene, arbejdede i 25 år som minearbejder i Belgien. Han har som følge heraf siden 1979 oppebåret en belgisk alderdomspension, selv om han på det tidspunkt kun var 52 år. Da der i Nederlandene gælder en almindelig forsikringsordning, hvorefter alle personer, der har bopæl i riget, er lovpligtigt forsikret, også selv om de ikke udøver erhvervsmæssig virksomhed, blev Noij pålagt at betale bidrag til social sikring. Størrelsen heraf blev beregnet på grundlag af den belgiske alderdomspension. Bidragene, der androg et beløb svarende til 23% af pensionen, blev opkrævet i henhold til følgende almindelige ordninger: alderdomsforsikring, ydelser ved uarbejdsdygtighed, enkepension og pension til børn, der har mistet begge forældre eller én af dem, børnetilskud og særlige udgifter ved sygdom.

2. Noij har for de nationale domstole gjort gældende, at det ikke var nødvendigt for ham at være forsikret i henhold til den almindelige alderdomsforsikringsordning, idet han allerede oppebar en belgisk pension. I tilfælde af, at han måtte afgå ved døden, vil hans enke have ret til en pension svarende til 80% af egenpensionen. Han havde for den belgiske stats regning ret til alle de fordele, der følger af den nederlandske lov om sygekasseforsikring og lov om almindelig forsikring for særlige udgifter i anledning af sygdom. Før gennemførelsen af en særlig ordning mellem Nederlandene og Belgien havde Noij ret til børnetilskud i henhold til belgisk lovgivning. En periodisk ydelse i anledning af invaliditet eller uarbejdsdygtighed i henhold til den relevante nederlandske lov var også helt overflødig, idet han allerede oppebærer alderdomspension, og de to ydelser ikke kan sammenlægges. Den eneste grund til at opretholde forsikringen i henhold til den generelle ordning for ydelser ved uarbejdsdygtighed ville være, at der i henhold til denne ordning kan bevilges visse ydelser med henblik på at forbedre leve- og arbejdsvilkårene. I henhold til den tilsvarende belgiske ordning er disse ydelser betinget af bopæl på denne medlemsstats område. Det fremgår imidlertid implicit af Noij's udtalelser, at han heller ikke mener at have behov for disse ydelser.

3. En nederlandsk anordning af 7. juni 1982 ændrede reglerne med virkning fra 1. januar 1982, således at tidligere minearbejdere, der oppebærer en pension i henhold til belgisk lovgivning, ikke anses for forsikrede i henhold til de forskellige nederlandske ordninger, der er nævnt ovenfor, for så vidt de ikke udøver erhvervsmæssig virksomhed og ikke modtager ydelser i henhold til en nederlandsk ordning.

4. Anordningen finder imidlertid ikke anvendelse på Noij, for så vidt angår 1979, og den finder heller ikke anvendelse på perso-

* Originalsprog: fransk.

ner, der på andet grundlag end som tidligere minearbejder oppebærer belgisk pension eller er førtidspensionerede i henhold til en anden medlemsstats lovgivning.

5. Hverken den nederlandske regering eller Kommissionen har i retsmødet bestridt, at opkrævningen af bidrag i henhold til de forskellige nederlandske ordninger under disse omstændigheder var urimelig. De har oplyst, at der i Den Administrative Kommission for Vandrende Arbejdstageres Sociale Sikring var drøftelser med henblik på at udarbejde en ændring til forordning (EØF) nr. 1408/71 [1] for at undgå en tilsvarende situation i fremtiden.

6. Indtil da må problemet vedrørende de bidrag, sagsøgeren i hovedsagen har betalt for 1979, løses. Løsningen afhænger navnlig af, om reglerne i artikel 13 i forordning nr. 1408/71 til bestemmelse af, hvilken lovgivning der skal anvendes, fortsat finder anvendelse på tidligere grænsearbejdere, der ikke påtager sig ny beskæftigelse i bopælslandet. Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, er Noij fortsat alene undergivet belgisk lovgivning, og han kan således ikke pålægges bidrag til social sikring i Nederlandene. Domstolens dom af 12. juni 1986 (sag 302/84, Ten Holder, Sml. s. 1821) kan umiddelbart fortolkes således, at dette er tilfældet. Domstolen fastslog i domskonklusionen følgende:

»Artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at en arbejdstager, der ophører med den virksomhed, han har udøvet på en medlemsstats område, og som ikke har taget beskæftigelse på en anden medlemsstats område, fortsat er omfattet af lovgivningen i den medlemsstat, hvor han senest var beskæftiget, uanset hvor lang tid der er forløbet siden beskæftigelsens og arbejdsforholdets ophør.«

7. Indtil artikel 13 blev ændret i 1981, havde den bl.a. følgende indhold:

»1) En arbejdstager, der er omfattet af denne forordning, er alene undergivet lovgivningen i én medlemsstat. Spørgsmålet om, hvilken lovgivning der skal anvendes, afgøres efter bestemmelserne i dette afsnit.

2) Medmindre andet er bestemt i artikel 14-17:

a) Er en arbejdstager, der er beskæftiget på en medlemsstats område, omfattet af denne stats lovgivning, selv om han er bosat på en anden medlemsstats område, eller den virksomhed eller arbejdsgiver, der beskæftiger ham, har sit hjemsted eller bopæl på en anden medlemsstats område.«

8. Nederlandenes Hoge Raad har med henblik på at kunne afgøre den verserende sag forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

1 — Forordning om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), ajourført ved forordning (EØF) nr. 2001/83 (EFT L 230 af 22.8.1983) og senest ændret ved forordning (EØF) nr. 2332/89 (EFT L 224 af 2.8.1989).

»1) Skal de fællesskabsretlige regler vedrørende social sikring, som skal medvirke til at fremme arbejdskraftens frie bevægelighed inden for Fællesskabet, navnlig bestemmelserne om, hvilken national lovgivning der skal anvendes, jf. afsnit II i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971, fortolkes således, at de er til hinder for, at der af en person, der har bopæl på en medlemsstats område (herefter benævnt 'bopælsstaten'), og som efter at have været beskæftiget som arbejdstager på en anden medlemsstats område i henhold til den sociale lovgivning i sidstnævnte medlemsstat for en sådan beskæftigelse oppebærer en alderdomspension, opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring i bopælsstaten i henhold til dennes sociale lovgivning, bl.a. på grundlag af den oppebårne alderdomspension,

a) hvis vedkommende efter at have afsluttet sin beskæftigelse på den anden medlemsstats område ikke længere udøver nogen form for virksomhed?

b) hvis vedkommende efter at have afsluttet denne beskæftigelse har udøvet virksomhed — enten som arbejdstager eller som selvstændig — på bopælsstatens område i en vis periode?

2) Har det nogen betydning for besvarelsen af spørgsmål 1, hvis den under b) nævnte i bopælsstaten udøvede virksomhed kun er af underordnet betydning?«

I — Spørgsmål 1, litra a)

9. Gerechtshof i Hertogenbosch, der behandlede sagen i første instans, fandt, at forordning nr. 1408/71 ikke finder anvendelse på Noij, fordi han ikke længere har lønnet beskæftigelse.

10. Som den spanske regering med rette har bemærket, har Domstolen i dom af 22. maj 1980, (sag 143/79, Walsh, Sml. s. 1639, på s. 1652, præmis 6) fastslået, at det følger

»af en række regler i forordning nr. 1408/71, at denne finder anvendelse på bestemte persongrupper, som på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden ikke kan anses for 'arbejdstagere' i arbejdsretlig forstand. Det ville være i strid med ånden i disse bestemmelser og med forordningens væsentligste formål, som er at sikre arbejdstagere, der flytter inden for Fællesskabet, opnåede rettigheder, at udelukke ethvert andet tilfælde, hvor forsikringen efter den pågældende lovgivning fortsat dækker den sikredes risici, selv om denne ikke længere er forpligtet til at betale bidrag, ved at anlægge en restriktiv fortolkning af udtrykket 'arbejdstager'«.

11. Det fremgår ligeledes af Domstolens dom af 31. maj 1979 (sag 182/78, Pierik, Sml. s. 1977, på s. 1993, præmis 4), at

»personer, som er berettiget til pension eller rente efter lovgivningen i en eller flere medlemsstater, selv om de ikke er erhvervsmæssigt beskæftiget, er omfattet af forordningens bestemmelser om arbejdstagere som følge af deres tilknytning til en social sikringsordning, medmindre der er fastsat særlige bestemmelser for deres vedkommende«.

12. Det kan derfor ikke benægtes, at forordning nr. 1408/71 ligeledes finder anvendelse på personer, der ikke længere udøver erhvervsmæssig virksomhed.

13. Den nederlandske regering, den spanske regering og Kommissionen er af samme opfattelse, og de har ligeledes anført, at reglerne om, hvilken lovgivning der skal anvendes i artikel 13, stk. 2, fortsat gælder for personer, der midlertidigt er uden for arbejdsmarkedet, men som på et senere tidspunkt vil kunne genoptage beskæftigelsen, således som det fremgår af dommene af 12. januar 1983 (sag 150/82, Coppola, Sml. s. 43, præmis 11) og af 12. juni 1986, Ten Holder, anført ovenfor, med hensyn til personer, der ansøger om eller oppebærer ydelser ved sygdom.

14. Den nederlandske regering og Kommissionen har imidlertid henvist til ordlyden af artikel 13, stk. 2. Bestemmelsen fastslår princippet om, at »lex loci laboris« har forrang frem for loven i det land, hvor arbejdstageren eller den selvstændige erhvervsdrivende har sin bopæl. Bestemmelsen forudsætter således, at der er tale om en erhvervsaktiv, der er beskæftiget i en anden medlemsstat end den stat, hvor han har sin oprindelse eller bopæl. Det er derfor udelukket, at denne bestemmelse kan anvendes på personer, der endeligt er ophørt med enhver erhvervsmæssig virksomhed.

15. Den nederlandske regering og Kommissionen har endvidere fremhævet de ulemper, som en modsat fortolkning ville have for pensionsmodtagerne, og de økonomiske konsekvenser heraf for de medlemsstater, hvor der gælder en almindelig forsikringsordning.

16. Med hensyn til pensionsmodtagerne ville det ikke være rimeligt, at en person, der ikke længere er erhvervsaktiv, og som kun oppebærer en utilstrækkelig førtidspension i henhold til lovgivningen i det land, hvor han sidst har været beskæftiget, ikke kan erhverve pensionsrettigheder i bopælslandet, når dette lands lovgivning ikke gør en sådan erhvervelse afhængig af, at vedkommende udøver erhvervsmæssig virksomhed, og når han ikke skal betale bidrag hertil, eller han kun skal betale et overkommeligt bidrag.

17. I medlemsstater, hvor der gælder en almindelig forsikringsordning, som finansieres ved bidrag eller over skatten, vil det endvidere kunne føre til misbrug af offentlige midler, hvis personer, der er ophørt med enhver erhvervsmæssig virksomhed, alene er undergivet lovgivningen i det land, hvor de sidst har været beskæftiget. Disse personer kunne således kort før pensioneringen tage til et sådant land for at arbejde dér i en begrænset periode. Når de ophører med erhvervsmæssig virksomhed, kan de derefter vende tilbage til deres oprindelsesland og således drage fordel af ordningen i det land, hvor de tidligere har været beskæftiget, uden at betale herfor, hverken i form af bidrag eller skat.

18. Jeg er enig med den nederlandske regering og Kommissionen i disse argumenter, og jeg vil gerne fremhæve følgende punkter:

19. a) Personer er normalt undergivet lovgivningen i det land, hvor de har deres bopæl, og hvor de normalt også er beskæftiget. Forordningens artikel 13 skal løse de lovvalgsproblemer, der kan opstå, når bopælsstedet og beskæftigelsesstedet ikke er beliggende i samme land, eller der foreligger en anden af de særlige situationer, der er omtalt i artiklen. Fra det øjeblik, hvor en af de situationer, der er omtalt i artikel 13, endeligt er ophørt, og navnlig når vedkommende er ophørt med enhver erhvervsmæssig aktivitet, må princippet om, at bopælslandets lovgivning finder anvendelse, efter min opfattelse igen være afgørende. Hvis det efter denne lovgivning er en betingelse for en sådan tilknytning, at vedkommende udøver en erhvervsmæssig aktivitet, sker der ikke noget, såfremt vedkommende ikke igen bliver erhvervsaktiv. Hvis derimod alle indbyggere — herunder også personer, der ikke længere er erhvervsaktive — i henhold til denne lovgivning er pligtige at være tilknyttet en social sikringsordning, vil vedkommende automatisk blive omfattet heraf.

20. b) Der kan efter min opfattelse ikke sluttes modsætningsvis fra artikel 13, stk. 1, hvorefter »en arbejdstager, der er omfattet af denne forordning, alene [er] undergivet lovgivningen i én medlemsstat«. For det første må bestemmelsen ses i sammenhæng med artiklens stk. 2, hvor princippets omfang nærmere er fastlagt.

21. For det andet har Domstolen i sagerne Perenboom[2], Luijten[3] og Ten Holder (præmis 15) fortolket artikel 13, stk. 1, således, at bestemmelsen ikke kan afgive hjemmel for, at

»en person *inden for samme tidsrum* anses for omfattet af de lovbestemte sikringsordninger i flere medlemsstater«.

En person, der ophører med at arbejde i et andet land end det land, hvor han har sin bopæl, tager hul på en »ny periode«, og det problem, som artikel 13 skal løse, består således ikke længere for hans vedkommende.

22. Endelig har Domstolen for nylig i Kits van Heijningen-dommen[4] fastslået, at

»artikel 13, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1408/71 *alene har til formål* at udpege den lovgivning, der skal anvendes på personer, der *udøver lønnet beskæftigelse*[5] på en medlemsstats område. Den har derfor ikke til formål at fastsætte betingelserne for eksistensen af en ret eller pligt til at tilslutte sig en social sikringsordning eller en bestemt social sikringsgren. Som Domstolen flere gange har fastslået, tilkommer det de enkelte medlemsstaters lovgiver at fastsætte disse betingelser (jf. bl.a. dom af 23.9.1982, sag 275/81, Koks, Sml. s. 3013)«.

23. Heraf udleder jeg, at fra det øjeblik, hvor der ikke længere foreligger en af de si-

2 — Dom af 5.5.1977 (sag 102/76, Perenboom mod Skattemyndigheden, Nijmegen, Sml. s. 815, på s. 822, præmis 11).

3 — Dom af 10.7.1986 (sag 60/85, Luijten mod Raad van Arbeid, Sml. s. 2365, på s. 2373, præmis 15).

4 — Dom af 3.5.1990 (sag C-2/89, Bestuur van de Sociale Verzekeringsbank mod arvingerne og/eller retssuccessorerne efter G. J. Kits van Heijningen, Sml. I, s. 1755, præmis 19).

5 — Mine fremhævelser.

tuationer, der er omtalt i artikel 13 i forordning nr. 1408/71, finder bestemmelsen ikke anvendelse.

24. Hvis en person, der tidligere har arbejdet i en anden medlemsstat, har bopæl eller tager bopæl på en anden medlemsstats område, og alle indbyggere efter lovgivningen i denne stat er omfattet af en tvungen social sikringsordning, uanset om de udøver erhvervsmæssig virksomhed, er fællesskabsretten på sit nuværende udviklingstrin ikke til hinder for, at denne lovgivning finder anvendelse.

25. Da dette er rækkevidden af artikel 13, må jeg give den nederlandske regering og Kommissionen ret i, at Domstolen i Ten Holder-dommen alene har taget stilling til situationen for personer, der kun midlertidigt »ophører« med den virksomhed, de har udøvet på en anden medlemsstats område, f.eks. på grund af sygdom, moderskab eller arbejdsløshed.

26. c) Det kan efter min opfattelse ikke ændre denne fortolkning af bestemmelsen, at artikel 13, stk. 1, vedrører »En arbejdstager, der er omfattet af denne forordning« (eller i henhold til den gældende affattelse af forordning nr. 1408/71 »de personer, der er omfattet af denne forordning«).

Det er klart, at for at en bestemmelse i forordning nr. 1408/71 kan gælde for en person, er det nødvendigt, at vedkommende er omfattet af den gruppe af personer, som forordningen finder anvendelse på. Men dette er ikke tilstrækkeligt. Vedkommende må endvidere befinde sig i den situation, som den pågældende bestemmelse vedrører. For så vidt angår artikel 13, stk. 2, litra a), drejer det sig om en person, der har bopæl på en medlemsstats område, men udøver virksomhed på en anden medlemsstats område.

27. d) Denne fortolkning, hvorefter en pensionsmodtager i princippet kan være undergivet lovgivningen i bopælsstaten, bekræftes af en ændring til forordning nr. 1408/71, som Rådet gennemførte den 18. juli 1989, dvs. efter Ten Holder-dommen. Der blev herved tilføjet et stk. 2 til artikel 33, og dette lyder således[6]:

»Når en pensions- eller rentemodtager i de i artikel 28a omhandlede tilfælde *i kraft af sin bopæl* skal indbetale bidrag, eller tilsvarende beløb skal tilbageholdes, til dækning af ydelser ved sygdom og moderskab *i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, på hvis område han har bopæl*, kan sådanne bidrag ikke indkræves.«

28. Denne bestemmelse indebærer nødvendigvis, at den, der modtager en pension i henhold til lovgivningen i medlemsstaten A, efter Rådets opfattelse i princippet er undergivet lovgivningen i medlemsstaten B, hvor han har sin bopæl, når der i sidstnævnte medlemsstat findes en almindelig forsikringsordning, som alle indbyggere automatisk er omfattet af. Hvis dette ikke var tilfældet, kunne problemet med betaling af bidrag i bopælslandet ikke opstå. Jeg mener derfor ud fra det nye stk. 2 i artikel 33 at kunne drage den konklusion, at det er fællesskabslovgivers opfattelse, at princippet i

6 — Rådets forordning (EØF) nr. 2332/89 af 18.7.1989 om ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71 (EFT L 224 af 2.8.1989, s. 1).

artikel 13, hvorefter de personer, der er omfattet af forordningen, kun er undergivet lovgivningen i den medlemsstat, hvor de har lønnet eller selvstændig beskæftigelse, selv om de har bopæl på en anden medlemsstats område, ikke længere finder anvendelse fra det tidspunkt, hvor disse personer endeligt ophører med enhver erhvervsmæssig virksomhed.

29. Jeg foreslår derfor, at det for det første fastslås, at fællesskabsretten på sit nuværende udviklingstrin ikke er til hinder for, at en arbejdstager eller selvstændig erhvervsdrivende, der ophører med enhver erhvervsmæssig aktivitet i udlandet, og som ikke påbegynder en ny virksomhed i bopælslandet, er undergivet lovgivningen i sidstnævnte land, når der i dette land gælder et princip om tvungen forsikring af alle indbyggere, dog naturligvis således, at dette ikke gælder for pensionsrettigheder og efter omstændighederne hertilhørende forpligtelser, der følger af lovgivningen i det land, hvor vedkommende sidst har været beskæftiget (f.eks. tilbageholdelse af bidrag til sygeforsikring).

30. Men indebærer dette princip nødvendigvis, at vedkommende skal betale bidrag i henhold til forskellige sociale sikringsordninger i bopælslandet, selv om han anser sig for tilstrækkeligt dækket med de rettigheder, han har i henhold til lovgivningen i det land, hvor han sidst har været beskæftiget?

31. Jeg er på dette punkt for det første enig med Kommissionen, der har anført, at Noij ikke kan være forpligtet til at betale bidrag i henhold til Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (nederlandsk lov om almindelig forsikring for særlige udgifter i anledning af sygdom — herefter benævnt »AWBZ«). Det fremgår således af forelæggelsesdommen, at sagsøgeren i hovedsagen *for den kompetente belgiske institutions regning* har ret til de fordele, der følger af denne lov. Som Kommissionen har anført, kan det udledes af Domstolens dom af 28. marts 1985 (sag 275/83, Kommissionen mod Belgien, Sml. s. 1097) vedrørende artikel 33 i forordning nr. 1408/71, at når udgifterne ved ydelser, der er udredet i bopælslandet, i henhold til artikel 28a påhviler en institution i en anden medlemsstat, er denne institution alene berettiget til at tilbageholde bidrag, mens der ikke kan opkræves bidrag i bopælslandet.

32. Det nye stk. 2 i artikel 33, der blev indført i 1989, bekræfter kun udtrykkeligt det princip, som Domstolen allerede havde fastslået på baggrund af artikel 33 som affattet ved Rådets forordning (EØF) nr. 2864/72 af 19. december 1972 [EFT 1972 (31. december), s. 12]. Hvis dette princip allerede kunne udledes af artikel 33, således som den havde været affattet siden 1972, fandt det også anvendelse i 1979, som de bidrag, der efter Noij's opfattelse er opkrævet med urette, vedrører.

33. Herefter udestår spørgsmålet, om dette også gælder de bidrag, der er opkrævet af sagsøgeren i henhold til andre sociale sikringsordninger i Nederlandene.

34. Må det i mangel af bestemmelser svarende til artikel 33 på de andre områder konkluderes, at fællesskabsretten på sit nuværende udviklingstrin ikke er til hinder for, at der opkræves sådanne bidrag? Eller kan der af Traktatens artikel 48-51 udledes et generelt princip, der forbyder dette?

35. Man kunne i denne forbindelse inddrage følgende princip, som Domstolen har fastslået gentagne gange, bl.a. i de Rijkedommen[7]:

»Målsætningen med artikel 48-51 ville ikke blive ført ud i livet, såfremt arbejdstagere ved at udøve deres ret til fri bevægelighed skulle miste de fordele i form af social sikring, som de har i henhold til en medlemsstats lovgivning«.

36. Efter min opfattelse fremgår det imidlertid af Domstolens praksis på dette område, at denne regel kun gælder, når det er anvendelsen af en bestemmelse i selve forordning nr. 1408/71, der vil have den anførte virkning. Noij beholder i det foreliggende tilfælde *de jure* de fordele, han har i henhold til belgisk lovgivning. Han mister kun *de facto* en del af sin belgiske pension, fordi lovgivningen i bopælslandet pålægger ham at betale bidrag, der i hvert fald teoretisk vil medføre nye fordele.

37. Det vil dog være urimeligt at pålægge en arbejdstager eller selvstændigt erhvervsdrivende at betale bidrag, når vedkommende er på førtidspension og i henhold til lovgivningen i den stat, hvor han tidligere har været beskæftiget, oppebærer en — efter hans opfattelse — tilstrækkelig pension og har alle de ønskede sociale garantier (sygeforsikring, børnetilskud og eventuel enkepension), og når de bidrag, som han skal betale i bopælsstaten, er meget byrdefulde og ikke står i forhold til fordelen ved den yderligere pension, han kan opnå ved det 65. år. Der er derfor god grund til at ændre forordning nr. 1408/71, således at tidligere arbejdstagere og selvstændige erhvervsdrivende efter begæring kan fritages for at være omfattet af den sociale lovgivning i bopælslandet.

38. Således som bestemmelserne på nuværende tidspunkt er affattet kan Hoge Raad's spørgsmål imidlertid ikke besvares således, at fællesskabsretten er til hinder for, at der opkræves tvungne bidrag i henhold til de nationale sociale sikringsordninger i et land, hvor der gælder et almindeligt forsikringssystem, undtagen i givet fald ved bidrag til sygeforsikring.

39. Jeg foreslår derfor, at Hoge Raad's spørgsmål 1, litra a), besvares således:

»De fællesskabsretlige regler vedrørende social sikring er på deres nuværende udviklingstrin ikke til hinder for, at der af en person, der har bopæl på en medlemsstats område, og som efter at have været beskæftiget som arbejdstager på en anden medlemsstats område i henhold til denne medlemsstats sociale lovgivning for en sådan beskæftigelse oppebærer en alderdomspension, bl.a. på grundlag af denne alderdomspension opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring i henhold til bopælstatens sociale lovgivning, selv om vedkommende efter at have afsluttet sin beskæftigelse på den anden medlemsstats område ikke har udøvet nogen form for beskæftigelse. Denne opkrævning skal imidlertid finde sted i overensstemmelse med de bestemmelser i afsnit III i forordning (EØF) nr. 1408/71, som vedrører pensionister og rentemodtagere.«

7 — Dom af 24.9.1987 (sag 43/86, Sociale Verzekeringsbank mod de Rijke, Sml. s. 3611, på s. 3629, præmis 14).

II — Spørgsmål 1, litra b), og spørgsmål 2

40. Med det svar, jeg har givet på spørgsmål 1, litra a), bliver spørgsmål 1, litra b), og spørgsmål 2 uden genstand. Jeg skal dog alligevel undersøge, om en person, der oppebærer en »udenlandsk« pension, og som påbegynder en ny erhvervsmæssig virksomhed i bopælslandet, skal betale bidrag i henhold til dette lands sociale lovgivning.

41. Jeg minder endnu en gang om, at en person fra det øjeblik, han udøver virksomhed i bopælslandet, er undergivet dette lands lovgivning. Det er efter min opfattelse ikke nødvendigt at henvise til lovvalgsreglerne i artikel 13 for at fastslå dette. Det er indlysende. En sådan person må derfor også betale alle de bidrag, der er fastsat i denne lovgivning.

42. Det forholder sig kun anderledes i tilfælde, hvor artikel 14d, stk. 3, i forordning nr. 1408/71 finder anvendelse. Bestemmelsen har følgende indhold:

»Bestemmelserne i en medlemsstats lovgivning, hvorefter en pensionist eller rentemodtager, der er erhvervsmæssigt beskæftiget, ikke i kraft af denne beskæftigelse er omfattet af den tvungne forsikring, finder ligeledes anvendelse på en pensionist eller rentemodtager, hvis ret til pension eller rente er erhvervet efter en anden medlemsstats lovgivning, medmindre den pågældende udtrykkeligt indgiver anmodning om at blive omfattet af den tvungne forsikring...«

43. Denne bestemmelse finder naturligvis ikke anvendelse i de lande, hvor det ikke er en betingelse for at blive omfattet af den tvungne forsikring, at vedkommende udøver erhvervsmæssig virksomhed, men såfremt en person, der oppebærer en »national« pension, er fritaget for den tvungne forsikring, må en person, der oppebærer en »udenlandsk« pension, behandles på samme måde.

44. Hvad sker der fra det øjeblik, hvor en sådan person endeligt ophører med at arbejde? Det er min opfattelse, at dette spørgsmål må løses efter bopælslandets lovgivning på samme måde som for andre personer i dette land, der ikke længere er erhvervsaktive.

45. Det problem, som jeg påpegede under besvarelsen af spørgsmål 1, med hensyn til bidrag til sygeforsikring, opstår ikke i dette tilfælde, idet vedkommende — i stedet for at være omfattet af ordningen i det land, hvor han sidst har været beskæftiget — i mellemtiden er blevet omfattet af ordningen i den stat, der skal udrede pensionen. Det svar, jeg har foreslået med hensyn til spørgsmål 1, litra a), dækker under alle omstændigheder begge tilfælde.

46. Med hensyn til det problem, som det andet spørgsmål rejser, skal jeg alene henvise til den tidligere nævnte Kits van Heijningen-dom, hvor det blev fastslået, at

»ordlyden i artikel 1, litra a), og artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 ikke gør det muligt fra forordningens anvendelsesområde at udelukke bestemte kategorier af personer på grund af længden af den tid, hvorunder de har udøvet beskæftigelse. En person skal derfor anses for omfattet af forordning nr. 1408/71's anvendelsesområde, såfremt vedkommende opfylder de betingelser, der er fastsat i forordningens artikel 1, litra a), sammenholdt med artikel 2, stk. 1, uanset beskæftigelsens varighed« (præmis 10).

47. Jeg foreslår derfor, at spørgsmål 1, litra b), og spørgsmål 2 besvares således:

»Dette gælder også, selv om vedkommende efter at have afsluttet sin beskæftigelse på den medlemsstats område, der udbetaler alderdomspensionen, i en vis periode har udøvet virksomhed på bopælsstatens område — enten som arbejdstager eller som selvstændig erhvervsdrivende — og uanset denne virksomhed er af underordnet betydning.«

Sammenfatning

48. Jeg foreslår herefter, at de spørgsmål, som Hoge Raad har stillet, besvares således:

»1) De fællesskabsretlige regler vedrørende social sikring er på deres nuværende udviklingstrin ikke til hinder for, at der af en person, der har bopæl på en medlemsstats område, og som efter at have været beskæftiget som arbejdstager på en anden medlemsstats område i henhold til denne medlemsstats sociale lovgivning for en sådan beskæftigelse oppebærer en alderdomspension, bl.a. på grundlag af denne alderdomspension opkræves bidrag til en lovpligtig forsikring i henhold til bopælsstatens sociale lovgivning, selv om vedkommende efter at have afsluttet sin beskæftigelse på den anden medlemsstats område ikke har udøvet nogen form for beskæftigelse. Denne opkrævning må imidlertid finde sted i overensstemmelse med de bestemmelser i afsnit III i forordning (EØF) nr. 1408/71, som vedrører pensionister og rentemodtagere.

2) Dette gælder også, selv om vedkommende efter at have afsluttet sin beskæftigelse på den medlemsstats område, der udbetaler alderdomspensionen, i en vis periode har udøvet virksomhed på bopælsstatens område — enten som arbejdstager eller som selvstændig erhvervsdrivende — og uanset denne virksomhed er af underordnet betydning.«